

ДЕЯКІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ТЕХНОПОЛІСНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ

FORMING THE TECHNOPOLIS INTEGRATED MANAGEMENT STRUCTURE OF INNOVATIVE DEVELOPMENT: SOME CONCEPTUAL FEATURES IN UKRAINE

У статті викладено результати дослідження щодо деяких концептуальних основ з приводу формування та функціонування технополісної інтегрованої структури управління інноваційним розвитком. Зокрема, було визначено основні завдання діяльності технополісу у реаліях вітчизняної економіки та проаналізовано переваги використання технополісної структури на відміну від інших інноваційно активних інтегрованих структур бізнесу, що функціонують у вітчизняній практиці господарювання. До того ж, розроблено концептуальні схеми створення, функціонування та фінансування технополісної структури в Україні.

This article presents the results of research on some conceptual bases about the formation and functioning of integrated structure of innovative development. In particular, it is identified the main objectives of technopolis in the realities of the domestic economy and analyzed the advantages of technopolis structure in contrast to the other innovation active integrated business structures (increasing the share of private capital involved in the innovation processes, lack of public funding and public contracts to gravity, optimized technopolis business model to simplify the perception in the business sphere, promoting the active development of economically weak areas; the active involvement to the territory of technopolis economically active population etc.) that operate in domestic practice management. In addition, it were developed the conceptual scheme of creation, functioning and financing of technopolis structure in Ukraine.

It was determined (on the basis of successful international experience of economically developed countries) that technopolis interaction is the most favorable environment for constant innovation development, the quintessence of high-quality innovative path of development that can be used in domestic realities.

The foundation of integrated business structures with the appliance of the legal form of technopolis in Ukraine will contribute to innovative development

Іван Коберник
аспірант,
ВНЗ «Національна
академія
управління»

Ivan Kobernyk
postgraduate,
HEI «National
Academy
of Management»

МАКРОЕКОНОМІКА

both regionally and national levels, which will be provided the most favorable conditions for the financing, development and implementation of innovative high-tech products, carried out by joint efforts of research centers and industry in liberal tax climate and enforced conditions by comfortable and safe living for employees, visitors and other subjects of technopolis.

Therefore, considering the significant number of advantages in the technopolis legal form over other forms of innovation active integrated business structures that operating in Ukraine, it was recommended to create in Ukraine the technopolis form of integrated business structure that laid the basis for further formation the effective mechanism of innovative development for integrated business structures under incipience conditions of knowledge economy.

Ключові слова: технополіс, управління, інноваційний розвиток, інтегровані структури бізнесу, схема заснування, схема фінансування.

Key terms: technopolis, management, innovative development, integrated business structures, founding scheme, financing scheme.

Постановка проблеми. На даний час більшість інтегрованих структур бізнесу в Україні не займаються інноваційним розвитком, що є основною запорукою створення стратегічних перспектив їх подальшої діяльності, а діяльність тих організаційно-правових форми вітчизняних інтегрованих структур бізнесу, які створювались саме для того, щоб бути інноваційно активними - не принесли бажаних економічних та технологічних результатів.

Саме тому, важливим завданням щодо активізації процесів управління інноваційним розвитком є створення перспективної платформи у вигляді оптимальної інноваційно активної організаційно-правової форми інтегрованої структури бізнесу в межах економіки України.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Основним теоретичним базисом з управління інноваційним розвитком на базі інтегрованих структур бізнесу є роботи Л. Ганущак-Єфіменко, В. Гееця, С. Захаріна, Н. Краснокутської, Т. Майорової, М. Фабоцци, Л. Федулової, М. Мескона, Й. Шумпетера та інших.

Однак, формуванню саме технополісних інноваційно активних інтегрованих структур бізнесу на території України приділяється недостатня увага науковців.

Метою статті є рефлексія та формування концептуальних особливостей технополісної інтегрованої

структури управління інноваційним розвитком в Україні.

Виклад основного матеріалу. Дослідження зарубіжного досвіду [18, 16 с.14, 13 с. 8, 6, 10 с. 44, 7] функціонування інноваційно активних інтегрованих структур показало (надалі - ІСБ), що подібні структури досить активно застосовуються саме в азійських країнах де технополіси проектувалися та будувалися як справжні інноваційні міста, власною інфраструктурою для життєдіяльності. Використання подібної форми ІСБ було пов'язано з неможливістю або недоцільністю закладення будівництва даних ІСБ в межах існуючих міст, здебільшого внаслідок відсутності потрібних для цього земельних площ та комунікацій.

З роками, відповідно до зростаючих обсягів інноваційної діяльності подібних структур та збільшенням частки приватного капіталу задіяного в інноваційних процесах, можемо зробити висновок щодо їх ефективності та доцільності використання в Україні.

Запровадження та використання у вітчизняній економіці технополісної інтегрованої структури, на відміну від вже існуючих в Україні технологічних, наукових та індустріальних парків, дозволить отримати наступні переваги для держави, бізнесу, місцевої громади, що відображені у таблиці 1.

Створення такої масштабної ІСБ як технополіс сприятиме інноваційному розвитку цілих регіонів, в

**Переваги використання технополісних структур управління
на відміну від інших інноваційно активних ІСБ, що функціонують
у вітчизняній практиці господарювання [розроблено автором]**

Переваги використання технополісних структур у вітчизняній практиці господарювання	Опис переваг використання технополісних структур у вітчизняній практиці господарювання
Відсутність державного фінансування та тягіння до державних замовлень	Фінансування відбуватиметься за рахунок використання довгострокових залучених фінансових ресурсів у формі міжнародних інвестицій, кредитів, коштів засновників за мінімально необхідної підтримки з боку держави у формі надання відповідного нормативно-правового забезпечення, державних гарантій та податкових пільг
Засновниками та основними гравцями технополісу виступатимуть саме приватні компанії	Діяльність технополісу в першу чергу орієнтуватиметься саме на приватний капітал та на задоволення ринкового попиту
Оптимізація бізнес-моделі технополісу та спрощення її сприйняття	На відміну від найближчого до суті технополісу інтегрованому об'єднанні, діяльність якого на сьогодні забезпечена нормативно-правовою базою - індустріального парку, пропонуються інші механізми для функціонування технополісу. В індустріальному парку ініціатори його створення і є акти́воутримувачами, які передають активи в управління до обраної керуючої компанії. Відповідно, одразу ж виникає ряд ризиків щодо збереження і поліпшення активів, можливих оперативних виходів ініціаторів зі складу учасників парку та, відповідно, виникнення форс-мажорних розривів ланцюжків виробництва і логістики, а також неможливості досягнення позитивних фінансових синергетичних ефектів при залученні інвесторів у проект. На відміну від індустріального парку, основою технополісу буде виступати приватна керуюча бізнес-структура, яка виступатиме балансоутримувачем створеного активу у вигляді землі та інфраструктурних об'єктів та здаватиме їх в оперативну оренду, а її менеджмент відповідатиме за ефективну реалізацію проекту. Фінансування діяльності керуючої бізнес-структури відбуватиметься за рахунок використання створення інвестиційного фонду, що викупить корпоративні права керуючої бізнес-структури
Сприяння активному розвитку економічно слабких територій	Досвід Японії та Малайзії доводить, що за рахунок значних масштабів діяльності подібних структур, відбувається цілий регіональний інноваційний розвиток Зазвичай у світі технополіси – це повноцінні міста
Активне залучення на територію технополісу економічно-активного населення, іноземців, іноземних бізнес-структур та вирішення в ньому низки соціальних та демографічних проблем	За рахунок створення комфортних соціально-житлових зон поряд із науково-дослідними, інноваційними та виробничими зонами технополісу, відбудеться оптимізація діяльності інтегрованої структури та збільшаться регіональні бюджети, передусім - за рахунок підвищення податкових надходжень по податку з доходів фізичних осіб, які будуть проживати на території технополісу

яких будуть забезпечуватися умови, максимально сприятливі для фінансування, розробки й реалізації високотехнологічної інноваційної продукції, виконуваних спільними зусиллями наукових центрів і промисловості за сприятливого податкового клімату, а також забезпечуватимуться умови по комфортному та безпечному проживанню співробітників, гостей та інших членів технополісу.

До того ж, проаналізувавши досвід США, європейських країн та Малайзії, автор дійшов висновку, що при створенні інноваційно активних ІСБ, державне втручання та фінансування цих проектів може бути мінімальним. Держава лише задаватиме основні рамки діяльності технополісів, як то: загальний механізм їх функціонування та діяльності, законодавче забезпечення, система податкового стимулювання, державні гарантії, а основне фінансування діяльності та створення даних територій проводитиметься за кошти приватних інвесторів та кредиторів.

Отже, на нашу думку, технополіс – це сприятливе середовище для постійного інноваційного розвитку, квінтесенція якісного шляху інноваційного розвитку, актуальна та передова технологія для України, а отже – ідеальний шлях взаємодії задля реалізації механізму управління інноваційним розвитком вітчизняних ІСБ в умовах становлення економіки знань. Концептуальна схема створення та функціонування технополісної структури зображена на рис. 1.

Отже, попередня стадія створення та функціонування технополісної структури полягає у стратегічному аналізі й ухваленні рішення про створення технополісу в рамках загальної стратегії управління розвитком ІСБ, пошуку та найму необхідного персоналу для реалізації цієї та підготовчої стадії, формування бізнес-плану та загальної стратегії управління розвитком ІСБ.

Підготовча стадія включає пошук, вибір, досягнення згоди та підписання договорів з потенційними партнерами технополісу.

Реалізаційна стадія – це стадія фактичної реалізації від пошуку додаткового персоналу, організаційної, управлінської, виробничої діяльності, задоволення потреб учасників технополісу, до отримання результатів діяльності проекту.

Заклучна стадія – стадія аналізу діяльності технополісу (надалі – проект), отриманих результатів та завершення проекту.

На основі аналізу зарубіжного досвіду [18, 16 с.14, 13 с. 8, 6, 10 с. 44, 7], було визначено, що основними завданнями діяльності технополісу у реаліях вітчизняної економіки мають стати:

- сприяння компаніям, особливо в приватному секторі, в проведенні науково-дослідних і робіт по здійсненню інноваційних проектів;
- участь в комерціалізації результатів науково-дослідницьких робіт та інновацій;
- сприяння розвитку приватно-державного партнерства в галузі високих технологій;
- забезпечення підтримки і надання послуг в галузі маркетингу, менеджменту та технологій зацікавленим організаціям і фірмам, забезпечення їх необхідними матеріалами і ресурсами, надання допомоги фірмам у питаннях законодавства, податків, фінансової звітності та ін.;
- коректна інтеграція учасників;
- будівництво, розвиток і забезпечення інфраструктури та створення умов для роботи та проживання персоналу;
- підготовка фахівців у галузі високих технологій.

Для вирішення питання фінансування будівництва та діяльності технополісу, пропонується здійснити наступні кроки:

1) Заснувати корпоративний інвестиційний фонд (КІФ), основною метою діяльності якого буде пошук і залучення інфраструктурних інвесторів (крупних міжнародних фінансових організацій, інвестиційних банків та ін.) для фінансування діяльності проекту. КІФ згідно чинного законодавства України відповідатиме наступним характеристикам [11, 12]: тип – закритий, вид – не диверси-

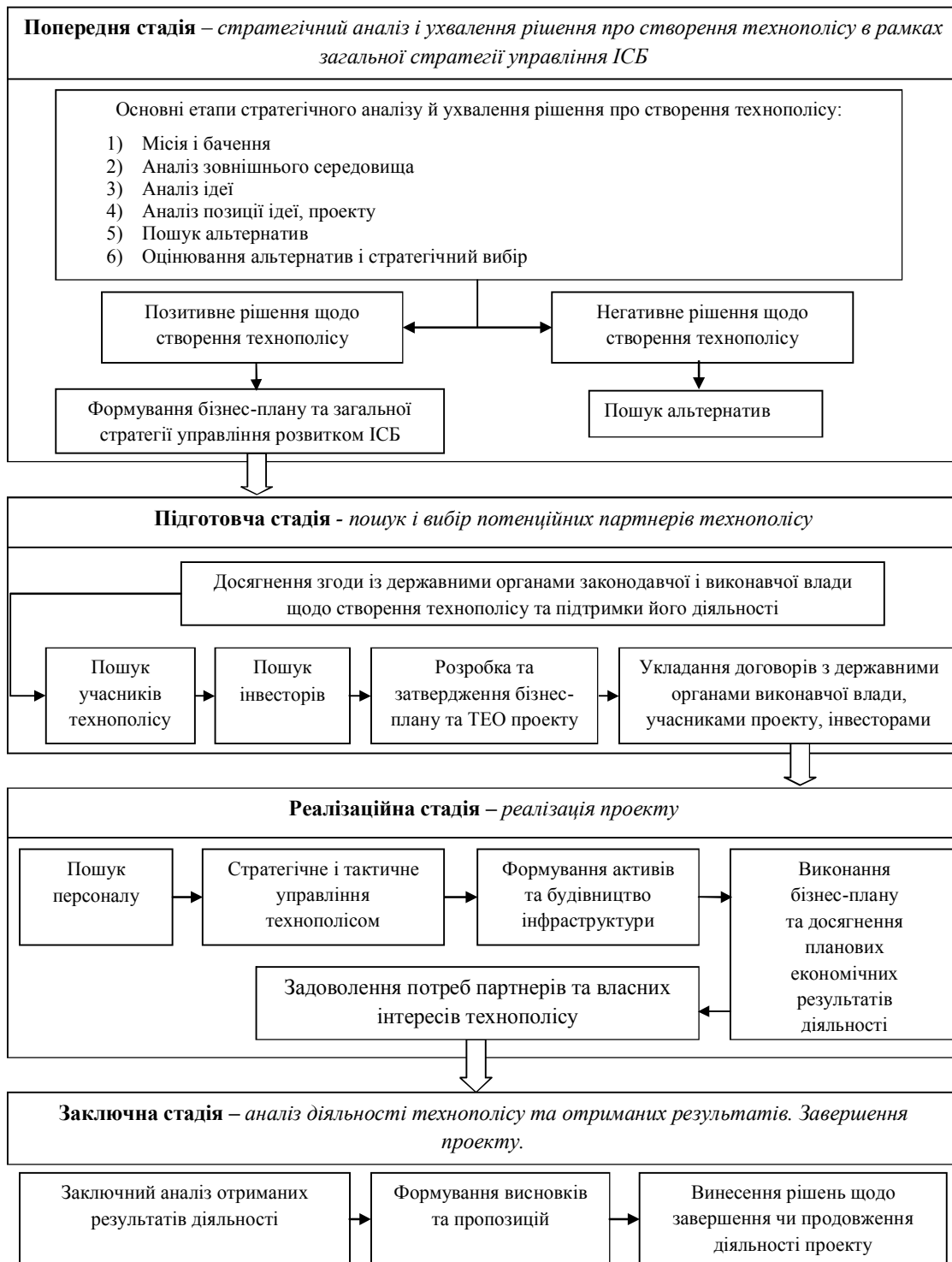

Рис. 1. Концептуальна схема заснування та забезпечення подальшого функціонування технополісної структури [авторська розробка]

фікований (венчурний), строковий. Підходящою організаційно-правовою формою для цього може стати публічне акціонерне товариство (ПуАТ). Задля захисту інтересів інвесторів, даний інвестиційний фонд може бути зареєстрований поза межами України, наприклад – в Ліхтенштейні.

2) Заснований корпоративний інвестиційний фонд створює керуючу бізнес структуру для загального

управління діяльністю технополісу, реалізації та будівництва проекту. у формі ПуАТ.

3) КІФ фінансує інфраструктурні інвестиції в будівництво технополісу шляхом викупу корпоративних прав КБС (після завершення проекту відбудеться зворотній викуп корпоративних прав).

4) Додатково КБС може залучити кредитні кошти зовнішніх кредиторів

напряму. А в майбутньому – вийти на зовнішні ринки та провести процедуру ІРО.

5) З метою виконання інвестиційних рішень КІФ з приводу фінансування проекту, КБС засновує компанію з управління активами (КУА) у формі товариства з обмеженою відповідальністю.

6) КУА засновує ще 2 пайові інвестиційні фонди (ПІФ). Метою діяльності ПІФ №1 стане фінансування інноваційних проектів виключно власними силами КБС. Метою заснування ПІФ №2 буде залучення венчурних інвесторів для співфінансування інноваційних проектів, або ж їх фінансування виключно за кошти інших венчурних інвесторів. Обидва ПІФи згідно чинного законодавства України відповідатимуть наступним характеристикам [11, 12]: тип – закритий, вид – не диверсифікований (венчурний), строковий.

Графічне зображення схеми фінансування технополісу відображено на рис. 2.

Однак життєво необхідним для етапу створення інфраструктури є досягнення згоди з органами державної законодавчої та виконавчої влади щодо надання додаткових гарантій інвесторам та кредиторам проекту, створення на території технополісу податкових стимулів та інших преференцій для суб'єктів підприємницької діяльності, що будуть функціонувати у технополісі, створення спеціального підрозділу в складі Державної фіскальної служби по контролю за суб'єктами підприємницької діяльності, які будуть функціонувати на території технополісу. До того ж, дуже важливо максимально пришвидшити розробку та прийняття спеціальних змін до Податкового та Господарського кодексів щодо діяльності технополісів. Відсутність законодавчих змін та реформ в полі інноваційних технологій на сьогодні є основним гальмівним чинником й ризиком реалізації даного проекту.

Дослідивши основні політики прогресивних зарубіжних країн щодо оподаткування інноваційної діяль-

ності та розглянувши їх вітчизняні особливості, автор дійшов висновку, що задля успішної реалізації проекту, необхідно створити спеціальні умови оподаткування на території технополісу. Причому, перспективним напрямом вітчизняної податкової політики може стати диференціація інструментів податкового стимулювання в залежності від стадій життя (відповідно до матриці BCG) різних видів інноваційної продукції.

ВИСНОВКИ

1) На основі аналізу зарубіжного досвіду економічно-розвинутих країн було визначено, що технополісна взаємодія – це середовище для постійного інноваційного розвитку об'єднаних підприємств та сформованої інфраструктури, квінтесенція якісного шляху інноваційного розвитку, що може бути використаний у вітчизняних реаліях. Заснування на території України ІСБ з використанням організаційно-правової форми технополісу сприятиме інноваційному розвитку як на регіональному, так і на державному рівні, у якому будуть забезпечуватися умови максимально сприятливі для фінансування, розробки й реалізації високотехнологічної інноваційної продукції, виконуваних спільними зусиллями наукових центрів і промисловості за ліберального податкового клімату, а також забезпечуватимуться умови по комфортному та безпечному проживанню співробітників, гостей та інших суб'єктів технополісу.

2) Запропоновано деякі концептуальні основи формування технополісної інтегрованої структури управління інноваційним розвитком, а саме: проаналізовано переваги використання технополісної структури на відміну від вже існуючих в Україні технологічних, наукових та індустріальних парків; розроблено концептуальну схему створення та функціонування технополісної структури в Україні; визначено основні завдання діяльності технополісу у реаліях вітчизняної економіки; розроблено схему фінансування технополісу.

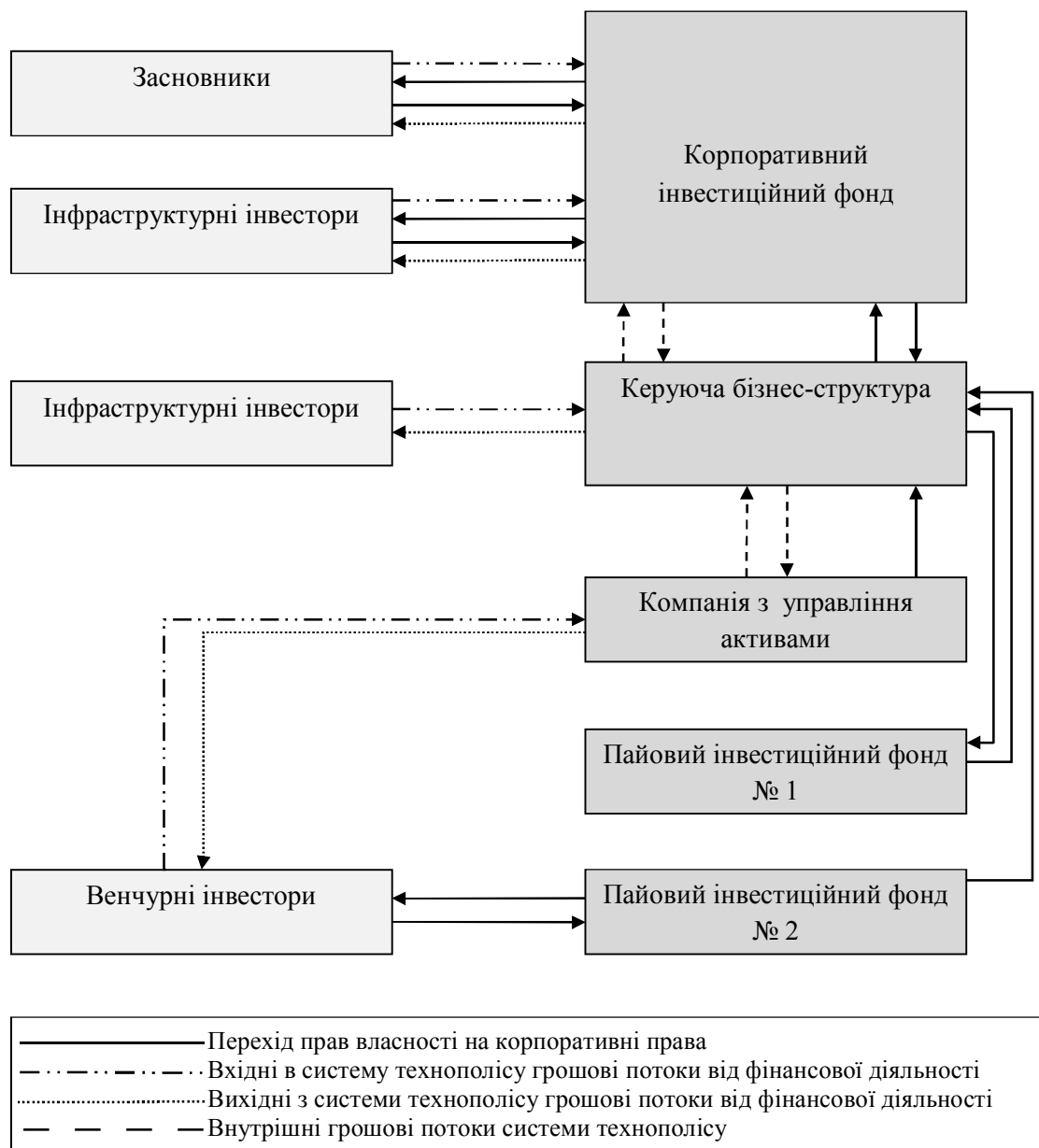

Рис. 2. Схема фінансування технополісу [авторська розробка]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ганущак-Єфіменко Л. М. Механізм управління розвитком інноваційного потенціалу на основі інтеграційної взаємодії: [Текст] / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Формування ринкових відносин в Україні. — 2014. — №6. — С. 68–72.
2. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку: [Текст] / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. — К.: Ін-т екон.прогноз. НАН України, 2003. — 1008 с.
3. Захарін С. В. Інвестиційне забезпечення інноваційно-технологічного розвитку економіки: [моногр.] / С. В. Захарін. — К.: КНУТД, 2011. — 344 с.
4. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: [аналіт. матеріали] / Л. І. Федулова, Ю. М. Бажал, І. А. Шовкун та ін.; [за ред. Л. І. Федулової та Г. О. Андрощука]. — К.: Ін-т екон. та прогн. НАН України, 2009. — 196 с.
5. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: [навч. посіб.] / Н. В. Краснокутська. — К.: КНЕУ, 2003. — 504 с.
6. Лукьянчиков Г. От технопарков — к городам науки: [Електронний ресурс] / Г. Лукьянчиков, А. Щукин // Эксперт онлайн. — Режим доступу: <http://expert.ru/expert/2010/48/ot-tehnoparkov-k-gorodam-nauki>.

7. Максаковский В. П. Географическая картина мира. Книга II: [Электронный ресурс] / В. П. Максаковский. — Режим доступа: http://www.e-reading.ws/chapter.php/127766/23/Maksakovskii_-Geograficheskaya_kartina_mira_Posobie_dlya_vuzov_Kn._II_Regional'naya_harakteristika_mira.html.

8. Майорова Т. В. Инвестиційна діяльність: [навч. посіб.] / Т. В. Майорова. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 376 с.

9. Мескон М. Х. Основы менеджмента: [Текст] / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; [пер. с англ.]. — М.: Дело, 1998. — 800 с.

10. Минэкономразвития России. Обзор инновационных кластеров в иностранных государствах: [Электронный ресурс] / Минэкономразвития России, май 2011. — Режим доступа: http://www.google.com.ua/url?url=http://economy.gov.ru/wps/wcm/connect/68c8bc00470e548aa787efb4415291f1/obzor_.doc%3FMOD%3DAJPERES&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ei=BpuVbKaDOvXygPpqoCQAg&ved=0CBMQFjAA&sig2=6pXU9ctGcBLJolqMI5HXmQ&usg=AFQjCNEsDPt3kaXVw2jDWRZy7AoSy3v-RA.

11. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 5.07.2012 № 5080-VI: [Текст] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2013. — № 29. — Ст. 337.

12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III: [Текст] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2002. — № 1. — Ст. 1.

13. Сироткина А. В. Технопарки как основа инновационной деятельности отечественного предпринимательства: [Текст] / А. В. Сироткина // Автомобильная промышленность. — 2008. — № 3.

14. Фабозци Ф. Управление инвестициями: [Текст] / Ф. Фабозци; [пер. с англ.]. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 932 с.

15. Федулова Л. В. Развитие национальной инновационной системы Украины: [Текст] / Л. В. Федулова //

Экономика Украины. — 2005. — № 4. — С. 35–47.

16. Шовкалюк В. С. Інноваційний розвиток України: особливості 2012 року: [Текст] / В. С. Шовкалюк // Наука України у світовому інформаційному просторі: [Вісник НАН України]. — 2012. — Вип. 7. — С. 14–25.

17. Шумпетер Й. Теория экономического развития: [Текст] / Й. Шумпетер; [пер. с Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung, 1912]. — М.: Прогресс, 1982. — 455 с.

18. The Heritage Foundation: [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.heritage.org/index/pdf/2015/countries/spain.pdf>.

REFERENCES

1. Hanushchak-Yefimenko L. M. Management mechanism of innovative potential development through integration interaction. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini. - 2014. - №6. - P. 68-72.

2. Ekonomika Ukrainy: stratehiya i polityka dovrostokovoho rozvytku [Economy of Ukraine: strategy and long-term development policy] / za red. akad. NAN Ukrainy V. M. Heytsya - Kyiv: The institute of Economics and prognosis. NAS of Ukraine, 2003. - 1008 p.

3. Zakharin S. V. Investytsiynе zabezpechennya innovatsiynotekhnolohichnoho rozvytku ekonomiky [Investment security of innovation and technological development of the economy]. - Kyiv: KNUTD, 2011. - 344 p.

4. Innovatsiynotekhnolohichnyy rozvytok Ukrainy: stan, problemy, stratehichni perspektyvy [Innovation and technological development of Ukraine: status, problems and strategic perspectives] / za red. L. I. Fedulovoyi ta H. O. Androshchuka. - Kyiv: The institute of Economics and prognosis. NAS of Ukraine, 2009. - 196 p.

5. Krasnokut's'ka N. V. Innovatsiynyy menedzhment [Innovation Management] - Kyiv: Kyiv National Economic University, 2003. - 504 p.

6. Luk'yanchukov H. O t tekhnoparkov — k horodam nauky: //

Експерт онлайн. — Режим доступу: <http://expert.ru/expert/2010/48/ot-tehnoparkov-k-gorodam-nauki>

7. М а к с а к о в с к и й В. П. Географическая картина мира.. — Режим доступу: http://www.e-reading.ws/chapter.php/127766/23/Maksakovskii_-_Geograficheskaya_kartina_mira_Posobie_dlya_vuzov_Kn._II_Regional'naya_harakteristika_mira.html.

8. Mayorova T. V. Investytsiyna diyal'nist'. [Investments]. — Kyiv: Tsentr navchal'noyi literatury, 2004. — 376 p.

9. Meskon M. Kh. Основы менеджмента. [Management Basics].. — Moscow.: Delo, 1998. — 800 p.

10. Мунэкономразвитыя Rossey. Obzor ynnovatsyonnykh klasterov v ynostrannykh hosudarstvakh, May 2011. — Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?url=http://economy.gov.ru/wps/wcm/connect/68c8bc00470e548aa787efb4415291f1/obzor_.doc%3FMOD%3DAJPERES&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ei=BpuVbKaDOvXygPpqoCQAg&ved=0CBMQFjAA&sig2=6pXU9ctGcBLJolqMI5HXmQ&usg=AFQjCNEsDPt3kaXVw2jDWRZy7AoSy3v-RA.

11. Pro instytuty spil'noho investuvannya: Zakon Ukrayiny vid 5.07.2012 # 5080-VI: [On Joint Investment Institutions] // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny (VVR). — 2013. — # 29. — St. 337.

12. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehulyuvannya rynkiv finansovykh posluh: Zakon Ukrayiny vid 12.07.2001 # 2664-III: [The Financial Services and State Regulation of Financial Services] // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny (VVR). — 2002. — # 1. — St. 1.

13. Syrotkina A. V. Technoparks as basis of the innovation activities of state entrepreneurship . Avtomobyl'naya promyshlennost'. — 2008. — # 3.

14. Fabotstsy F. Upravlenye ynvestytsyyamy: [Management Investments]. — Moscow.: INFRA-M, 2000. — 932 p.

15. Fedulova L. V. Development of the national Ukraine's innovative system . Ekonomika Ukrainyi. — 2005. — # 4. — p. 35–47.

16. Shovkalyuk V. S. [Innovative development of Ukraine: Features 2012]. Nauka Ukrayiny u svitovomu informatsiynomu prostori: [Visnyk NAN Ukrayiny]. — 2012. — Vyp. 7. — p. 14–25.

17. Shumpeter Y. Teoriya ekonomicheskoho razvytyya. [Theory of the Economic development]. — Moscow.: Prohress, 1982. — 455 p.

18. The Heritage Foundation. Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/pdf/2015/countries/spain.pdf>.

РЦНУ